

جریان‌های فکری - سیاسی و توسعه در جمهوری اسلامی ایران

www.ketab.ir

مجید نجات پور

مرتضی فرخی

(عضو هیئت علمی گروه علوم سیاسی دانشگاه خوارزمی)

جریان‌های فکری-سیاسی و توسعه در جمهوری اسلامی ایران

تألیف مجید نجات‌پور، مرتضی فرخی

ویراستار و نسخه‌پرداز: زهره آقاجانی
حروفچین و صفحه‌آرا: مهدی خوانی
طراح جلد: علیرضا دریانی
ناظر چاپ: حمیدرضا دمیرچی
مرکز نشر دانشگاهی
چاپ اول: ۱۴۰۲
تیراژ: ۱۰۰
چاپ و صحافی: توس
۱۶۰۰۰۰ تومان

نشانی فروشگاه: خیابان انقلاب، روبه‌روی سینما سپیده، پاساژ خیر، تلفن: ۶۶۴۱۰۶۸۶

فروش اینترنتی: www.iup.ac.ir

حق چاپ برای مرکز نشر دانشگاهی محفوظ است. فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: نجات‌پور، مجید، ۱۳۶۳.
عنوان و نام پدیدآور: جریان‌های فکری - سیاسی و توسعه در جمهوری اسلامی ایران/ مجید نجات‌پور، مرتضی فرخی.
مشخصات نشر: تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۲۴۲ ص: جدول.
فروست: مرکز نشر دانشگاهی: ۱۶۸۱. علوم اجتماعی (علوم اجتماعی و سیاسی): ۱۸.
شابک: 4-1681-01-964-978
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت: کتابنامه. ص. [۲۲۱] - ۲۲۹.
موضوع: توسعه اجتماعی - ایران - تاریخ - قرن ۱۴
موضوع: Community development-Iran-History-20th century
موضوع: ایران - سیاست و حکومت - قرن ۱۴
موضوع: Iran-Politics and government-20th century
موضوع: ایران - اوضاع اجتماعی - قرن ۱۴
موضوع: Iran-Social conditions-20th century
شناسه افزوده: فرخی، مرتضی، ۱۳۵۸.
شناسه افزوده: مرکز نشر دانشگاهی
شناسه افزوده: Iran University Press
رده‌بندی کنگره: HN ۴۹
رده‌بندی دیویی: ۳۰۷/۱۴۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۲۱۴۱۶
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست

صفحه	عنوان
پنج	پیشگفتار
هفت	مقدمه
۱	۱ چارچوب مفهومی، نظری و روشی
۱	مقدمه
۷	جریان‌شناسی سیاسی
۸	گام‌های جریان‌شناسی سیاسی
۱۰	نظریه‌های توسعه در غرب
۱۲	مکاتب اصلی توسعه
۲۹	اصول توسعه در اسلام
۳۱	مدرنیته، نوسازی و توسعه
۳۳	اصول و مؤلفه‌های مدرنیته
۴۲	مدرنیته و لیبرالیسم
۴۲	مدرنیته و سوسیالیسم
۴۲	جریان‌های فکری-سیاسی در ایران معاصر
۵۸	جمع‌بندی
۶۱	۲ جریان اسلام فقه‌تی و توسعه
۶۱	مقدمه
۶۳	دیدگاه امام خمینی
۶۶	دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای
۷۵	دیدگاه آیت‌الله مصباح یزدی
۹۴	جمع‌بندی

مقدمه

توسعه سیر تحول مفهومی و نظری گسترده‌ای داشته که بر اساس تجربه اروپاییان و تحولات اجتماعی در غرب توسط نظریه‌پردازان علوم اجتماعی و سیاسی صورت پذیرفته است. تغییرات اجتماعی در جوامع اروپایی از قرن پانزدهم میلادی و دورهٔ رنسانس به بعد، به نحوی اساسی و ساختاری در حوزه‌های مختلف فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و همراه با انقلاب‌های موفق فرهنگی، اجتماعی، صنعتی و سیاسی انجام گرفت که بعدها با عنوان «نوسازی» تشریح و تبیین شد. تحول این جوامع از سنتی، روستایی و کشاورزی به مدرن، شهری و صنعتی و ایجاد جوامع مدرن و توسعه یافته بر مبنای آنچه بعدها «مدرنیته» خوانده شد صورت گرفت. روند نوسازی، مدرنیته و توسعه در چارچوب سرمایه‌داری و نظام‌های سیاسی دموکراتیک، با تحقق و گسترش ظرفیت‌های تولیدی جامعه، آزادی و رفاه را در وهلهٔ نخست برای طبقهٔ متوسط و بورژوازی و سپس برای عموم مردم و شهروندان تأمین کرد و تجربه‌ای غنی و الگویی قابل استفاده برای بقیهٔ بخش‌های جهان، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، اسلامی و ایران، ارائه کرد. با ورود ظواهر و مظاهر، مدرنیته و سرمایه‌داری به نحوی تحریف شده و در چارچوب سلطهٔ اروپایی و روابط وابستگی، و تداوم و تعمیق آن در ایران معاصر، ذهنیت‌ها و ساختارهای سنتی در روند توسعه و نوسازی بازتولید شدند و با وجود بیرون آمدن تدریجی جامعه از حالت سنتی، معیشتی، روستایی و کشاورزی، ایرانیان نتوانستند به ذهنیت‌ها و ساختارهای مدرن و توسعه یافته برسند. آنچه حاصل شد همزیستی ناموزون، نامتجانس و متعارض شیوه‌های گوناگون زندگی، اندیشه و تولید با تضاد و تعارض و شکاف میان شهر و روستا، کشاورزی و صنعت، سنت و مدرنیته، دین و دولت، و در نهایت جامعه و دولت بود.